

Fikce souhlasného závazného stanoviska dotčených orgánů v rámci stavebního řízení

Není sporu o tom, že proces povolování staveb v České republice je dlouhodobě považován za velice pomalý a zdlouhavý, což je jak odbornou, tak laickou veřejností, velice kritizováno. Zákonodárce se na tuto kritiku snažil a snaží účinně reagovat, jak lze vyvodit i z přijetí nového stavebního zákona, který má nabýt účinnosti ke dni 1. 7. 2023¹, byť některé z jeho části se stanou účinnými i dříve.

Nicméně ujít pozornosti by neměly ani jiné dřívější snahy zákonodárce o odstranění výše uvedené těžkopádnosti procesu povolování staveb v tuzemsku, kterými se snaží docílit přímými či nepřímými novelizacemi zákona č. 183/2006 Sb., zákona o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též jako „**stavební zákon**“).

Zákonodárce se ve svých snahách o zefektivnění procesu povolání staveb zaměřil i na jednu z podstatných příčin zdlouhavosti tohoto procesu, a sice vydávání závazných stanovisek² dotčenými orgány. Z tohoto pohledu mělo na institut závazných stanovisek významný dopad přijetí zákona č. 403/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ve znění pozdějších předpisů (dále též jako „**zákon č. 403/2020 Sb.**“), který je účinný od 1. 1. 2021. Tímto zákonem došlo mj. i k novelizaci zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též jako „**správní řád**“), což se mj. projevilo vložení nového odstavce č. 4 ustanovení § 149 správního řádu, který zní následovně:

„Správní orgán příslušný k vydání závazného stanoviska vydá závazné stanovisko bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy byl o vydání závazného stanoviska požádán. K této lhůtě se připočítává doba až 30 dnů, jestliže je zapotřebí nařídit ohledání na místě nebo jde-li o zvlášť složitý případ.“

Jinými slovy, přijetím zákona č. 403/2020 Sb. došlo mj. i ke stanovení lhůty dotčeným orgánům k vydání závazného stanoviska. Dotčené orgány jsou tak povinny vydat závazné stanovisko bez zbytečného odkladu, nejpozději do třiceti (30) dnů od požádání. V případě zvlášť složitým či potřeby nařízení ohledání na místě lze přičíst dalších třicet (30) dní.

K výše uvedeným lhůtám pro úplnost uvádím, že lhůta pro vydání závazného stanoviska samozřejmě neběží v těch případech, kdy žádost o vydání závazného stanoviska neobsahuje všechny zákonem požadované náležitosti, popř. vykazuje jiné vady. V takovém případě by měl správní orgán správně žadatele vyzvat k odstranění těchto vad, popř. k doplnění žádosti o vydání závazného stanoviska. Odstraněním vad, popř. doplněním žádosti o vydání závazného stanoviska, počíná běžet nová lhůta pro

¹ V Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky se aktuálně jedná o možném posunu termínu účinnosti, tudíž zmíněné datum nemusí být aktuální.

² Závazné stanovisko je definováno v ustanovení § 149 odst. 1 správního řádu jako „[ú]kon učiněný správním orgánem na základě zákona, který není samostatným rozhodnutím ve správním řízení a jehož obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu“. Závazná stanoviska se vydávají např. na základě zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, na základě zákona č. 201/20012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů apod.

vydání závazného stanoviska. Zdůrazňuji, že počíná běžet zcela nová lhůta, a tudíž nedochází k opětovnému běhu lhůty původní, která byla z výše uvedených důvodů přerušena.

Stanovení lhůty dotčeným orgánům k vydání závazného stanoviska je z pohledu stavebního zákona zásadní, a to zejm. s ohledem na jeho ustanovení § 4 odst. 9, který stanoví následující:

*„O prodloužení lhůty k vydání závazného stanoviska podle správního řádu vydá dotčený orgán usnesení, které se pouze poznamená do spisu, a dotčený orgán vyrozumí o této skutečnosti žadatele. **Jestliže není závazné stanovisko dotčeného orgánu vydáno ve lhůtě pro jeho vydání, považuje se za souhlasné a bez podmínek.**“*

Pro úplnost doplňuji, že citované znění ustanovení § 4 odst. 9 stavebního zákona bylo také novelizováno zákonem č. 403/2020 Sb.

Zvýrazněná část výše citovaného ustanovení stavebního zákona zakládá fikci souhlasného závazného stanoviska v případě, že příslušný dotčený orgán sám nevydá závazné stanovisko ve lhůtě mu k tomu určené správním řádem. Pro úplnost doplňuji, že tato fikce se vztahuje na všechna závazná stanoviska vydávaná podle stavebního zákona, ledaže se jedná o závazná stanoviska uvedená v ustanovení § 4 odst. 12 stavebního zákona, u kterých je aplikace odst. 9 a odst. 10 stejného ustanovení vyloučena.

Konkrétně se pak fikce vydání souhlasného závazného stanoviska neaplikuje na následující závazná stanoviska, a to:

- závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí; a dále
- závazné stanovisko orgánu ochrany přírody podle zákona o ochraně přírody a krajiny, kterým se
 - o vyslovuje souhlas k zásahům, které by mohly vést k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení přírodního stanoviště v zájmu Evropských společenství nebo druhů v zájmu Evropských společenství;
 - o uděluje souhlas k činnostem podmíněným souhlasem orgánu ochrany přírody v ptačích oblastech;
 - o posuzuje splnění podmínek pro povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropské unie a podle zákona o ochraně přírody a krajiny;
 - o uděluje souhlas s činnostmi vymezenými v bližších ochranných podmínkách zvláště chráněných území, která byla vyhlášena k zajištění udržení příznivého stavu evropských stanovišť nebo stanovišť evropsky významných druhů, které jsou předmětem ochrany evropsky významných lokalit; a konečně
 - o posuzuje záměr z hlediska zájmů chráněných podle zákona o ochraně přírody a krajiny, a které je vydáno jako jednotné závazné stanovisko k zásahu do přírody a krajiny.

Už z pouhé existence ustanovení § 4 odst. 12 stavebního zákona je zřejmé, že fikce vydání souhlasného závazného stanoviska by mělo spíše výjimkou než pravidlem. Tento závěr ostatně potvrzuje i důvodová

zpráva³. Fikce vydání závazného stanoviska představuje ochranu před nečinností dotčených orgánů, nikoliv jeden z „klasických“ způsobů vydání závazného stanoviska. Je ovšem především přímo na dotčených orgánech, jak se k tomuto institutu postaví.

Samozřejmě ne všichni mohou z institutu fikce vydání souhlasného závazného stanoviska profitovat tak, jako sám žadatel. Řeč je především o veřejnosti, jejíž zájem má být prostřednictvím závazných stanovisek hájen a chráněn. Zákonodárce tudíž racionálně pamatoval i na kontrolní mechanismy, jak fikci vydání závazného stanoviska, resp. jeho účinky, zvrátit.

Tento mechanismus je uveden v ustanovení § 4 odst. 10 stavebního zákona, kdy v zájmu ochrany veřejných zájmů může nadřízený správní orgán nahradit závazné stanovisko, pokud nejsou splněny předpoklady pro vydání souhlasného závazného stanoviska bez podmínek podle jiných právních předpisů. Pro lepší představu příslušné ustanovení stavebního zákona cituji:

„Jestliže v případě uvedeném v odstavci 9 větě druhé nebyly splněny předpoklady pro vydání souhlasného závazného stanoviska bez podmínek, vydá nadřízený správní orgán nové závazné stanovisko, kterým se závazné stanovisko podle odstavce 9 ruší. Nové závazné stanovisko lze vydat do 6 měsíců od právní moci rozhodnutí, které bylo závazným stanoviskem podmíněno.“

Z citovaného ustanovení vyplývá, že vydáním nového závazného stanoviska správním orgánem nadřízeným dotčenému orgánu, který měl závazné stanovisko vydat v patřičné lhůtě, se závazné stanovisko vydané na základě příslušné fikce ruší. Je ovšem mít na paměti že nadřízený orgán tak může učinit pouze ve lhůtě šesti (6) měsíců od právní moci rozhodnutí, kterým bylo závazné stanovisko podmíněno.

Samozřejmě je zde možnost, že souhlasné závazné stanovisko vydané na základě fikce by mohlo být napadeno v rámci odvolání proti rozhodnutí, který bylo závazné stanovisko podmíněno. V takovém případě by mělo být postupováno stejně jako u ostatních souhlasných závazných stanovisek, tj. odvolací správní orgán by si měl správně vyžádat potvrzení nebo změnu souhlasného závazného stanoviska vydaného na základě fikce od správního orgánu nadřízeného dotčenému orgánu, který takové souhlasné závazné stanovisko vydává.

Závěr:

S ohledem na výše uvedené tak zejm. v případě, že jste v pozici stavebníka, je vhodné hlídat zákonné lhůty pro vydání závazného stanoviska. V případě, že dotčený orgán nestihne ve lhůtě závazné stanovisko vydat, platí, že bylo vydáno souhlasné závazné stanovisko. Tento postup Vám tak může ušetřit spoustu starostí i nervů. Je ovšem mít potřeba na paměti, že souhlasné závazné stanovisko vydané na základě fikce může být zrušeno, nejsou-li splněny předpoklady pro vydání souhlasného závazného stanoviska bez podmínek podle jiných právních předpisů.

³ Důvodová zpráva je k dispozici zde <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=673&CT1=0>